

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2020-420

22.5.2020

Frende Skadeforsikring AS

Bygning - innbo (kombinert)

Uriktige opplysninger ved skadeoppgjøret? – fal. §§ 4-8, 4-9, 4-14 og 8-1, fjerde og femte ledd.

I forbindelse med at sikredes bolig ble totalskadet i brann som følge av gjenglemt strykejern, meldte sikrede et omfattende innbokrav, herunder av gull og smykker på badet, i slutten av desember 2018. Selskapets utredere foretok først utredning på badet og deler av stuen i mai 2019 og deretter av hele huset i august 2019. Utredningen avdekket ikke spor av de oppførte gjenstandene som det var forventet å finne spor av. Selskapet avslo sikredes krav i oktober 2019 og sa opp forsikringsavtalen med én ukes varsel og krevde tilbakebetalt tidligere utbetalt erstatning. Subsidiært anførte selskapet at erstatningen uansett ville ha blitt avkortet som følge av at forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet og som følge av at det var brudd på sikkerhetsforskriftene om krav til antall røykvarslere i boligen. Nemnda kom til at saken måtte avvises av bevismessige hensyn.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning etter boligbrann, og spørsmålet om selskapet er fri for ansvar og kan si opp forsikringsavtalen pga. uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 8-1, fjerde og femte ledd. Saken reiser videre spørsmål om selskapet har reklamert "uten ugrunnet opphold", jf. fal. § 4-14. Subsidiært reiser saken spørsmål om selskapet kan avkorte erstatningen som følge av brudd på sikkerhetsforskriftene, jf. fal. § 4-8 og/eller som følge av at forsikringstilfellet er fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9.

Sikredes bolig ble totalskadet i brann 2.11.18. Brannårsaken var at sikredes ektefelle lot et strykejern stå påsatt i stuen da hun gikk for å trøste sitt barn som sov i et annet rom. Sikrede sovnet sammen med barnet og strykejernet antente.

Sikredes ektefelle har vedtatt et forelegg på kr 7 000 for overtredelse av brann- og eksplosjonsvernloven § 42, jf. § 5, jf. forskrift om brannforebygging § 3 første ledd, "... for å ha unnlatt å vise aktsomhet ved gjennomføring av aktivitet som kan føre til brann".

Selskapet sendte 11.12.18 et varsel om mulig avkortning etter fal. § 4-9 og ba om sikredes kommentarer til at brannen ifølge politiet skulle skyldes det forlatte strykejernet. Sikrede svarte 21.12.18:

... Min kone ønsket å være opp en stund til, hun hadde noe klær hun ønsket å stryke før hun la seg. Hun plasserte strykebordet foran TV da hun ønsket å se på TV samtidig. På strykebordet er det en metallplate hvor man kan plassere strykjernet mellom strykningene.

Barna, (...), lå og sov på soverommet i 1. etasje. Dette rommet er nært til stuen. (...) våknet og begynte å gråte så min kone satte fra seg strykjernet og gikk raskt inn på rommet for å hindre at (...) ble vekket. Hun lukket soveromsdøren og la seg sammen med (...) for å roe henne ned. Etter dette husker hun ikke noe før jeg vekket henne. ...

Sikrede leverte et krav på ca. kr 2,7 millioner under innboforsikringen for totalt 8 743 gjenstander. Hovedsakelig er gjenstandene oppgitt til å være anskaffet i perioden 2013 til 2018. I selskapets klagesvar til Finansklagenemnda er det opplyst at sikredes krav ble sendt i slutten av desember 2018.

Selskapets utreder avholdt samtale med sikrede 23.1.19. Av samtalereferatet fremgår det at sikrede blant annet forklarte følgende om skadehendelsen:

...

Forsikringstaker våknet av brannalarmen. Kona og ungene sov nede i 1. etasje og han sov oppe. Tidligere den kvelden hadde han og kona sittet i stuen nede og sett på tv. Forsikringstaker la seg men kona hadde litt mer å gjøre blant annet skulle hun stryke noen klær. Da forsikringstaker gikk opp for å legge seg hadde hun hentet strykebrett og strykejern men hun hadde ikke startet å stryke klærne. Mer om hendelsen vet ikke forsikringstaker før han våket av brannalarmen.

...

Selskapet anmodet politiet om utlån av politidokumenter 12.4.19 og fikk tilsendt politidokumentene samme dag.

Det fremgår av den innsendte dokumentasjonen at sikrede og ektefellen oppholdt seg i Tyrkia i perioden mars 2019 til mai 2019.

Værforholdene tillot ikke en utgraving av branntomten før mai 2019. Utgravingen ble foretatt av selskapets utredere i perioden 19.5.19 til 23.5.19. Utgravingen gjaldt hovedsakelig badet og i deler av stuen. Av rapporten datert 20.8.19 fremgår det blant annet at det ikke ble funnet smykker eller ringer på badet.

Selskapets utreder avholdt 20.5.19 samtale med sikrede og hans ektefelle. Av samtalereferatet fremgår det at sikredes ektefelle blant annet forklarte følgende:

... På badet har ft levert en liste over dyre smykker. Det er si som har best oversikt over disse smykkene siden det er hennes smykker. Si og ft forteller begge at smykkene var fordelt i skapet som står til venstre for badedøren når en går inn og skapet som står ved toalettet. Alt av smykker ligger alltid på badet eller en safe når det ikke er i bruk. Dette er årsaken til de begge to er sikker på at smykkene som er ført opp lå på badet. De skal hatt smykker i en av de to safene som ble reddet ut av huset. Utfra det som de reddet i safen var det lett for ft/si å se hva de mistet av smykker i forbindelse med brannen i november 18.

Verken ft eller si har vært inne i branntomten og fjernet noe etter brannen. ...

Sikrede møtte selskapets utredere på branntomten 23.5.19, hvor sikrede i henhold til utrederrapporten "... bekreftet at det dyre verktøyet var i lagringsrom over stuen. Videre beskrev han på nytt hvor smykkene i huset var plassert".

Selskapet innhentet en forbrukeranalyse foretatt av revisor 31.7.19. Rapporten konkluderer med følgende:

Ovennevnte analyse og resonnement indikerer at forsikringstaker og hans samboer har hatt disponible midler i perioden 2012-2015 som er tilstrekkelige til å dekke angitte anskaffelser i henhold til skadeoppgaven. Samlet for 2016 og 2017 mangler imidlertid forsikringstaker ca. kr 766 000 til å dekke angitte anskaffelser. Dette må vurderes i forhold til hvitvaskingsbestemmelser, eventuelt om oppgitte skadekrav er feil oppgitt disse årene. Før endelig konklusjon trekkes anmodes det om at forsikringstaker får mulighet til å gjennomgå beregningen for å kunne gi mulige forklaringer som eventuelt ikke fremkommer av de opplysninger vi har hensyntatt i vår beregning.

Det ble foretatt en ny utgraving på branntomten i perioden 12.8.19 til 13.8.19. Av utreders rapport datert 28.8.19 fremgår det blant annet at:

Gjenstander inneholdende forskjellige typer metall smelter normalt ikke i husbrann. Det kan neves spesielt gull og sølvvarer.

...

Brannskadene er i den grad omfattende at det vanskeliggjør en kvalitetssikring av innbolisten oppgitt av huseier.

Det er likevel flere gjenstander som er oppgitt i innbolisten som en forventet å finne. Det kan her nevnes metallgjenstander som smykker, ringer og verktøysett.

Det ble ikke påvist ved i den mengde som huseier oppgav.

Det ble ikke sikret mynt ved utgravningen av huset. Dette synes noe påfallende da bl.a. barna hadde sparebøsser som er oppgitt tapt i brannen.

...

Selskapets utredere avholdt en ny samtale med sikrede og ektefellen 12.9.19. Ektefellenes advokat var tilstede under samtalen. Av samtalereferatet fremgår det at sikrede blant annet forklarte følgende:

Ft blir forklart at der er gjenstander som er oppgitt i løseørelisten som en forventet å finne etter brannen ut fra det som han har ført opp.

Det kan her nevnes metallgjenstander som gullsmykker som skulle ligge på badet ut fra det som ft har forklart.

Ft sier at de opplevde en brann, og barna drømmer og våkner om nettene, selv sliter de også litt, og når en skriver innbolistene, så kan det være at de tar feil, men sier ft, de har prøvd så godt de kan.

Når (utreder) sier at på badet kan en ikke finne det, eller at han for eksempel ikke finner noe verktøy, så er dette her veldig, veldig, viktig for ft å få sagt; Hvor mye har jeg i innbokrav? 2 millioner? Så blir der trukket noe fra på alderen, men jeg ikke dum.

Ft sier videre; Hvorfor skal jeg skrive 2.750.000, når jeg ikke får mer enn 2 millioner kroner? Jeg trengte ikke skrevet opp alt det jeg gjorde, for forsikringsselskapet betaler ikke mer tilbake enn 2 millioner kroner. Dette er jo 750.000 kroner for mye.

Det er bare for å vise hvor mye jeg hadde og hva jeg eide, det er ikke for å jukse.

(Utreder) spør om de hadde gullsmykker på badet, og ft og si sier; Ja,100%. Og om dere ikke har funnet det, sier ft, hvordan skal jeg da kunne stole på dere?

Ft sier at det lå både på badet og nede på soverommet.

De hadde også gullstativ inne i huset. Ft sier at de hadde jo ikke hatt gullstativ, om de ikke hadde hatt gull. Her hang der 48 ulike gullsmykker.

(Utreder) sier at der ikke ble funnet noe gullstativ, og ft sier, men der var jo 3 tonn som er blitt fjernet fra huset.

Ft forstår ikke dette. Han har jo både lagt frem fakturaer og bilder, og sier at han må nesten få en forklaring fra (utreder) på dette.

...

Ifølge utreders rapport datert 16.9.19 var selskapets utreder 12.9.19 også i kontakt med firmaet som hadde kjørt bort avfall fra branntomten.

I etterkant av samtalen ble det avtalt at sikredes advokat skulle sende inn bemerkninger til revisors rapport, i tillegg til at sikrede blant annet skulle fremlegge ytterligere kontoutskrifter og bilder. Sikredes advokat sendte sine merknader 1.10.19.

Selskapet besluttet 18.10.19 å avslå kravet i sin helhet og si opp forsikringsavtalen med én ukes varsel under henvisning til fal. § 8-1, fjerde og femte ledd. Selskapet var av den oppfatning at sikredes krav under innboforsikringen var betydelig overdrevet. Selskapet krevde tilbakebetalt tidligere utbetalt erstatning under bygnings- og innboforsikringen, totalt kr 448 500.

Subsidiært anførte selskapet at erstatningen uansett ville ha blitt avkortet som følge av at forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9 og som følge av at det var brudd på sikkerhetsforskriftene om krav til antall røykvarslere i boligen, jf. fal. § 4-8.

Selskapet har ifølge avslaget skjønnsmessig utbetalt kr 100 000 i erstatning til hvert av barna.

Sikrede krever fullt oppgjør for brannskaden. Selskapet har ikke oppfylt bevisbyrden for at sikrede har gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger under skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1 fjerde ledd. Selskapet må kunne dokumentere dette med "klar sannsynlighetsovervekt" pga. belastende faktum, jf. HR-2016-2579.

Før selskapets utredning av branntomten er det fjernet betydelige mengder brannrester fra tomten, herunder tre tonn metall 19.2.19. Arbeidet ble utført ved hjelp av gravemaskin og containere som kjørte bort brannrestene. I tillegg er det kastet en container med brennbart materiale. Dette kommenteres ikke i selskapets utredning. Det fremstår ikke usannsynlig at flere av gjenstandene kan ha blitt kastet i en slik prosess.

Manglende dokumentasjon på anskaffelse av enkelte av eiendelene er ikke tilstrekkelig for å sannsynliggjøre at sikrede har gitt uriktige opplysninger under skadeoppgjøret.

Selskapet har uansett reklamert for sent, jf. fal. § 4-14, og har dermed tapt sin innsigelse. Selskapet må etter fal. § 4-14 reklamere "uten ugrunnet opphold" for å være uten ansvar.

I nåværende sak går det minimum ni måneder fra innbolister ble sendt til selskapet og over to måneder fra revisors rapport foreligger, før selskapet avslår kravet under henvisning til at det er gitt uriktige opplysninger og gir opplysninger om klagemuligheter. Dette er for lang tid, og konsekvensen er at selskapet mister retten til å påberope forholdet.

I en sak hvor selskapet avslår erstatning etter fal. § 8-1 fjerde ledd må det kunne forventes en større aktivitetsplikt fra selskapet. Advokatbistand til sikrede medfører ikke en forlenget frist for selskapet. Heller ikke sikredes opphold i utlandet eller værforhold er tilstrekkelig begrunnelse for å fravike vanlig tidsforløp for varslingsplikten. Sikrede hadde løpende kontakt med selskapet fra utlandet og var tilgjengelig både på telefon og e-post. Det gikk nesten tre måneder mellom de to utgravingene. Denne forsinkelsen skyldes ikke værforhold.

Selskapet ønsket å undersøke et mulig funn av brennbare væsker i boligen, til tross for at sikrede på et tidlig tidspunkt erkjente at brannen startet ved et avglemt strykejern, og at politiet også konkluderte med at dette var brannårsaken. Selskapets tilnærming til saken er å bruke den tid som trengs for å undersøke enhver teoretisk mulighet til å unngå utbetaling av erstatningskravet.

Selskapets utreder hadde en generell mistanke om at kravet var overdrevet etter den første utgravingen i mai 2019. Selskapet hadde full anledning til å grave ut hele branntomten i mai, og ikke vente til august. Selskapet virker dessuten å ha gravd ut store deler av boligen i mai. Selskapet hadde dessuten bestilt fjerning av brannavfall før utgravingen. Utrederne kunne vanskelig finne gjenstander som er dokumentert kastet.

Sikrede mottok en e-post fra selskapet 11.8.19 hvor det ble opplyst at utredningen var forsinket grunnet sommerferie og vanskeligheter med å skaffe bosted i nærheten av branntomten. Sikrede stiller seg utenforstående at det skulle være vanskelig å få overnatting i kurant kjøreavstand.

Sikrede oversendte forespurt økonomisk dokumentasjon til selskapet i midten av mai 2019. Revisors rapport av 31.7.19 ble først sendt til sikrede for kommentar 26.8.19.

Sikrede avviser at det er grunnlag for å avkorte erstatningen etter fal. §§ 4-8 eller 4-9. Partene er uenig i om det var tre eller fem brannvarslere i huset. Forsikringstilfellet skyldes under enhver

omstendighet ikke en eventuell overtredelse av sikkerhetsforskriftene. Sikrede ville dessuten bare være lite å legge til last.

Forsikringstilfellet er ikke fremkalt ved grov uaktsomhet. Å forlate et strykejern på strykebrettet for å se til et gråtende barn er mer et utslag av et øyeblikks uaktsomhet enn grov uaktsom handling. Det samme kan sies om det å sovne med barna. Ektefellens handlinger må sees i sammenheng med at hun sannsynligvis i sin bevissthet har trodd at hun hadde forlatt strykejernet på sikkert vis, som hun sikkert vanligvis gjør.

Selskapet avviser ansvar og sier opp sikredes forsikring, og anfører at det er gitt uriktige eller ufullstendige opplysninger ved skadeoppgjøret, jf. fal. § 8-1, fjerde og femte ledd.

Sikrede har levert et betydelig overdrevet erstatningskrav under innboforsikringen. Det ble ikke funnet rester etter omtrent 1 158 gjenstander det kunne forventes å finne spor av under utgravingen av tomten. Det er kun en teoretisk mulighet for at annet avfall, herunder de aktuelle gjenstandene, har blitt fjernet fra branntomten før utgravingen. Uansett ville firma RV. oppdaget eventuelle avvik i avfallet.

Sikrede har ikke kunnet fremlegge dokumentasjon for store deler av kravet. Beregningen foretatt av revisor viser blant annet at sikrede i perioden 2016 og 2017 manglet ca. kr 766 000 til å dekke angitte anskaffelser.

Selskapet har reklamert tidsnok, jf. fal. § 4-14. Selskapet har utredet saken med tilstrekkelig fremdrift frem til avslaget. Saksbehandlingstiden har vært nødvendig for at selskapet skulle ha tilstrekkelig bevis for å kunne avslå kravet etter fal. § 8-1 fjerde ledd. Avslag på dette grunnlag innebærer alvorlige bebreidelser og må ledsages av bevis av tilstrekkelig tyngde. Opplysninger fra sikrede var vanskelig tilgjengelig og krevde betydelig ressurser for etterprøving. Det var også ved flere anledninger betydelig ventetid på tilbakemeldinger fra klager.

Grunnet værforhold var det ikke mulig å starte utgravingen av branntomten før i mai 2019. Selskapet besluttet først å grave ut badet for å se om selskapet kunne finne smykker i en slik mengde sikrede hadde forklart i samtale med utreder. Videre ble det besluttet i mai å grave ut stuen blant annet for å kontrollere opplysningene om at brannen hadde startet i stuen. Det ble også gravd utenfor den ene langsiden til stuen for å fange opp alle gjenstander som kunne falt ned fra aktuelle område av andre etasje. Det ble avdekket en mistenkelig nedbrenning i stuen på et annet sted enn det politiets krimteknikere hadde avdekket. Selskapet foretok derfor prøver som ble analysert for brennbar væske. I midten av juni fikk selskapet avdekket at det ikke var funnet brennbar væske i prøvene.

Etter utgravingen av branntomten i mai 2019, forespurte selskapet juridisk rådgiver om resten av brannstedet også burde graves ut for å sikre bevis, noe selskapet ble rådet til 18.6.19. Dersom ikke resten av huset ble gravd ut, forelå det en mulighet for anførsler om feilerindringer om plassering av gjenstander i huset.

Selskapet besluttet 21.6.19 en full utgraving av branntomten med to krimteknikere og to taktikere. Grunnet ferieavvikling hos utrederene ble ikke den andre utgravingen foretatt før i august 2019. Sikrede ble informert om at saken ville bli ferdig utredet i begynnelsen av august 2019. Ferieavvikling kan være en relevant omstendighet ved vurdering av fristen etter fal. § 4-14, jf. Rt. 2013 s. 1235.

Den tredje samtalen med sikrede ble foretatt 12.9.19. Det ble i etterkant av møte avtalt at selskapet skulle avvente et innlegg fra sikredes advokat, med blant annet kommentarer til revisors rapport. Rapporten var oversendt advokaten på et tidligere tidspunkt, men var fortsatt ikke

kommentert. At selskapet gav sikrede mulighet for å kommentere og eventuelt imøtegå funn fra undersøkelser og revisorrapport er i samsvar med alminnelige prinsipper for kontradiksjon. Tidsbruk i denne forbindelse må derfor aksepteres.

Brevet fra advokaten er datert 1.10.19. Brevet ble gjennomgått og kommentert at selskapets advokat før saken ble konfrontert internt i selskapet. Beslutning om avslag ble fattet 17.10.19, og avslaget er datert dagen etter. Tidsbruk til intern konferanse i selskapet for å vurdere brevet fra sikredes advokat og treffe beslutning må anses akseptabelt innenfor tidsrammene av fal. § 4-14.

Subsidiært har selskapet anført at erstatningen kan avkortes som følge av brudd på sikkerhetsforskriftene og som følge av at forsikringstilfellet er fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. §§ 4-8 og 4-9.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet er uten ansvar og kan si opp forsikringen etter fal. § 8-1 fjerde ledd, herunder om det er reklamert i rett tid etter fal. § 4-14, evt. om selskapet kan avkorte i erstatningen for grovt uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet og brudd på sikkerhetsforskrifter.

Nemnda mener denne saken reiser bevismessige spørsmål som ikke egner seg for skriftlig saksbehandling, jf. vedtektene for Finansklagenemnda pkt. 4.1 bokstav d) hvoretter en sak kan avvises fra nemndsbehandling dersom "saken ikke lar seg behandle uten at dette i særlig grad går utover klageorganets effektivitet" og lov om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 14 første ledd bokstav f). Det følger av Prop. 32 L (2015-2016) under pkt. 10.6.1.3 at avvisningsregelen kan benyttes "der klageorganet ikke anser tvisten å være egnet for deres behandling, for eksempel på grunn av bevisspørsmål", jf. også FinKN-2017-408 og FinKN-2018-077.

Spørsmålet om sikrede har gitt uriktige opplysninger i skademeldingen reiser spørsmål om sikredes tapslister er korrekt. Dette bør belyses ved muntlige forklaringer fra partene og de sakkyndige i en hovedforhandling. Det samme gjelder spørsmålet om selskapet har varslet sitt avslag i samsvar med fal. § 4-14 fordi dette henger nær sammen med bevisvurderingen for den materielle påstanden. Spørsmålet om brudd på sikkerhetsforskrifter er for dårlig opplyst til at nemnda kan ta stilling til det. I en slik situasjon er det heller ikke hensiktsmessig at nemnda vurderer spørsmålet om selskapet kan påberope seg grov uaktsomhet. Hele sakskomplekset bør vurderes samlet i en muntlig hovedforhandling.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Saken avvises.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (selskapsrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).